BOFIT-blogi

Leikkaako Venäjä menojaan vai lisää alijäämää?

Venäjän talous | 05.10.2026 | Heli Simola

KIRJOITTAJA

Heli Simola
Neuvonantaja

Venäjä suunnittelee valtiontalouden alijäämän supistamista lähivuosina, vaikka puolustusmenot pysyvät ennätyksellisen korkeina. Budjettikehikon oletukset tulojen kasvusta ja menokurin toteutumisesta vaikuttavat kuitenkin osin epärealistisilta. Aiemmat sotavuodet osoittavat, että toteutuneet menot ja alijäämät ovat toistuvasti ylittäneet alkuperäiset budjettisuunnitelmat.

Lue tekoälyn avulla luotu tiivistelmä

- Venäjän budjetti vuodelle 2027-2029 odottaa menojen kasvun hidastuvan ja alijäämän supistuvan, mutta tavoitteiden saavuttaminen on epävarmaa.
- Öljy- ja kaasutulojen odotetaan laskevan, mutta muiden verotulojen kasvavan, vaikka talouskasvuennusteet ovat vaatimattomia.
- Sotaan liittyvät menot ovat ennätyksellisen suuret, mikä kasvattaa valtiontalouden alijäämää.

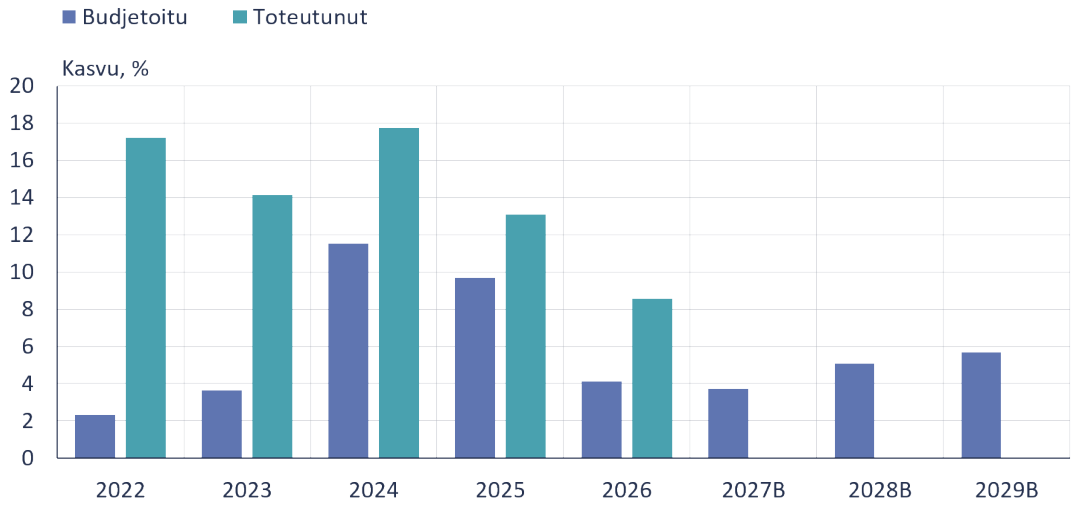

Venäjän hallitus on laatinut uuden budjettikehikon vuosille 2027–2029 ja se on parhaillaan duuman käsiteltävänä. Tämän vuoden budjettiarviota on samalla jälleen korjattu: menot ja alijäämä ovat budjetoitua suuremmat. Uudessa budjettikehikossa menojen kasvun odotetaan hidastuvan ja alijäämän supistuvan ensi vuonna. Tämän saavuttaminen voi kuitenkin olla vaikeaa niin kauan kuin Venäjä jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Jos menoja lisätäänkin aiempien vuosien tahtiin, voi alijäämä nousta lähes kaksinkertaiseksi budjettisuunnitelmaan verrattuna. Myös aiempina sotavuosina alkuperäinen budjettisuunnitelma on lopulta aina osoittautunut selvästi liian optimistiseksi.

Tämän vuoden budjettiarviota on korjattu huomattavasti alkuperäisestä. Kun valtiontalouden menojen piti kasvaa tänä vuonna vain 4 %, on tämänhetkinen arvio 9 %, joten menot kasvavat 6 000 mrd. ruplaa budjetoitua enemmän. Tuloarviota on kuitenkin nostettu vain vähän. Samalla alijäämää on jälleen kertymässä huomattavasti ennakoitua enemmän. Alijäämän odotetaan yltävän 8 600 mrd. ruplaan (91,5 mrd. euroa, eli 3,7 % BKT:stä) eli olevan samaa luokkaa kuin viime vuoden huipussa. Alijäämä on määrä kattaa pääosin lisäämällä valtion velkaa, Kansallisen hyvinvoinnin rahastosta sen rahoittamiseen käytetään vain noin 600 mrd. ruplaa, jotka nostettiin rahastosta jo alkuvuonna.

Kuvio 1.

Venäjän valtiontalouden menot ovat viime vuosina kasvaneet budjetoitua enemmän

Huom. 2026 finanssiministeriön arvio, 2027–2029 uusi budjettikehys.
Lähteet: CEIC, Venäjän finanssiministeriö, BOFIT.
© Suomen Pankki, 5.10.2026

Valtiontalouden tulojen odotetaan kasvavan ensi vuonna 7 %. Tarkempia tietoja budjettisuunnitelmassa on lähinnä federaatiobudjetin osalta. Öljy- ja kaasutulojen ennakoidaan supistuvan edelleen ensi vuonna, noin 8 %. Taustalla on oletus öljyn hinnan laskusta. Venäläisen öljyn keskimääräisen vientihinnan odotetaan olevan vain 53 dollaria tynnyriltä, mikä on varsin varovainen oletus tämänhetkisten markkinaoletusten valossa. Ruplan odotetaan heikkenevän hieman ensi vuonna, mikä toisaalta lisää ruplamääräisiä öljytuloja. Öljy- ja kaasutulojen osuus federaatiobudjetin tuloista on ensi vuonna enää 16 %.

Sitä vastoin federaatiobudjetin muiden kuin öljy- ja kaasutulojen odotetaan ensi vuonna kasvavan 8 %. Yritysten ja yksityishenkilöiden verotuksesta saatavien tulojen arvioidaan kasvavan jopa 24 % ja myyntiin liittyvistä veroista saatavien tulojen 11 %. Odotukset vaikuttavat melko optimistisilta, kun budjetin taustaoletuksissa talouskasvuksi ennakoidaan vain 1,3 % ja inflaatioksi 4 %. Budjettikehikossa esitetään muutamia uusia veroja, mutta niistä kertyvät lisätulot jäänevät rajallisiksi.

Keskeisimpiä muutoksia ovat yksityishenkilöiden korko- ja osinkotulojen lukeminen työtuloverotuksen piiriin, voittoverot tietyille sijoitusrahastoille ja lisäverot ulkomaisille sijoittajille rajoitetuille S-tileille maksetuille osingoille sekä windfall-vero eräiden kaivannaisten tuottajille. Lisäksi ulkomaiseen verkkokauppaan aletaan soveltaa yleistä 22 prosentin arvonlisäveroa sekä tullimaksuja myös yksityishenkilöiden ostoksiin.

Valtiontalouden menoarvio on jälleen hyvin maltillinen. Koko menojen kasvuksi on budjetoitu vain 4 % vuonna 2027. Kun inflaation odotetaan olevan yhä 4 %, menot eivät reaalisesti kasvaisi lainkaan. Toteutuneista menoista ei ole saatavilla täsmällisiä tietoja, mutta ainakin kansantalouteen, asumis- ja kunnallispalveluihin sekä hallintoon liittyviä menoja aiottaisiin ilmeisesti leikata jopa nimellisesti ensi vuonna.

Sitä vastoin puolustusmenot on budjetoitu jälleen ennätyksellisen suuriksi. Vuonna 2027 puolustusmenoihin on määrä suunnata jo 17 200 mrd. ruplaa, kun tälle vuodelle on budjetoitu noin 13 000 mrd. ruplaa. Tosin tämän vuoden puolustusmenot ovat todellisuudessa luultavasti selvästi budjetoitua suuremmat, joten puolustusmenojen kasvu ei välttämättä ole ensi vuonna niin dramaattinen kuin pelkkien budjettilukujen pohjalta näyttäisi. Varsinaisten puolustusmenojen lisäksi kansalliseen turvallisuuteen on budjetoitu 4 700 mrd. ruplaa. Puolustuksen ja kansallisen turvallisuuden yhteenlaskettu osuus valtiontalouden menoista on ensi vuonna siten jo 23 % ja ne vastaavat 9 % BKT:stä. Kokonaisuudessaan sotaan liittyvät menot voivat olla vieläkin suuremmat.

Menojen maltillisesta kasvusta huolimatta budjettialijäämää odotetaan kertyvän ensi vuonnakin noin 6 500 mrd. ruplaa (2,6 % BKT:stä). Se aiotaan kattaa lähes täysin lisäämällä valtion velkaa. Vuoden 2027 lopussa Venäjän valtiolla olisi silti velkaa vain noin 20 % BKT:stä. Korkean korkotason vuoksi velanhoitokustannukset ovat kuitenkin nousseet nopeasti: ensi vuonna ne haukkaavat jo 9 % federaatiobudjetin menoista.

Vuosina 2028–2029 federaatiobudjetin tulojen odotetaan kasvavan noin 6 % vuodessa sekä öljy- ja kaasutulojen että muiden tulojen kasvaessa maltillisesti. Öljyn hinnaksi on arvioitu 51–52 dollaria tynnyriltä. Menojen on budjetoitu kasvavan suunnilleen samaa vauhtia kuin tulot. Puolustusmenoja on määrä leikata hieman, mutta ne pysyvät edelleen korkealla tasolla lähes 17 000 mrd. ruplassa. Valtiontalouden odotetaan jatkavan alijäämäisenä, mutta alijäämän on määrä hieman supistua noin 5 500 mrd. ruplaan eli 2 prosenttiin BKT:stä. Myöhempien vuosien budjettisuunnitelmiin liittyy kuitenkin huomattavasti epävarmuutta ja niihin tulee todennäköisesti monia muutoksia myöhemmin.

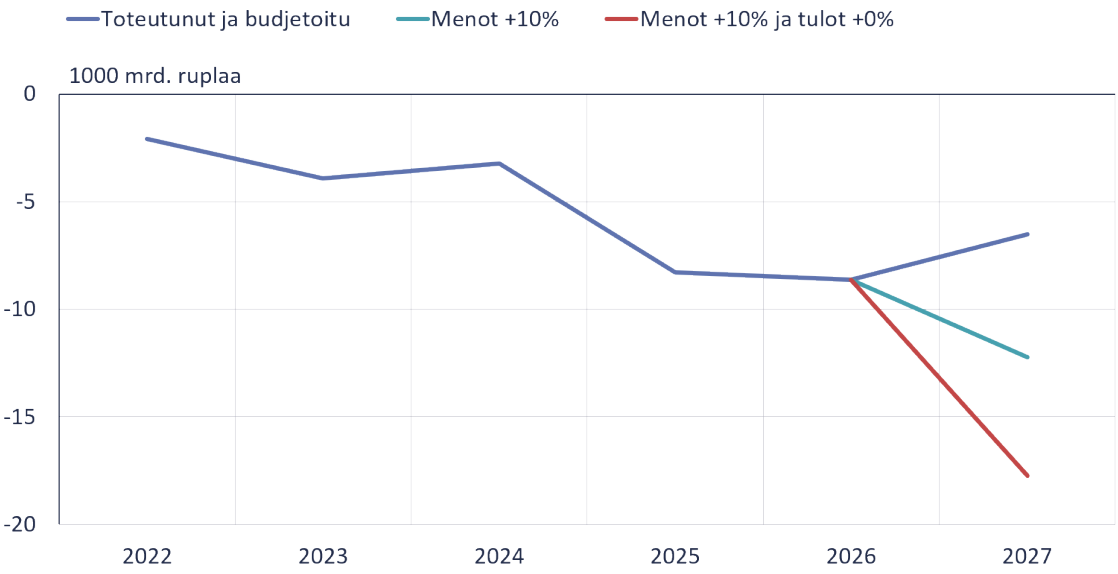
Venäjän valtiontalouden tilanne voi kehittyä huomattavasti heikomminkin kuin budjettisuunnitelmassa arvioidaan. Muiden kuin öljy- ja kaasutulojen odotetaan kasvavan melko ripeästi, vaikka merkittäviä veronkorotuksia ei ole suunnitteilla ja talouskasvu on hidasta. Menoja aiotaan lisätä hyvin vähän, mikä tarkoittaisi menojen leikkaamista useista menoluokista.

Ainakaan aiempina vuosina tämä ei ole toteutunut, vaan menoja on lopulta lisätty joka vuosi runsaasti maltillisista suunnitelmista huolimatta. Samalla alijäämä on etenkin viime vuosina revennyt huomattavasti suunniteltua suuremmaksi. Jos menoja lisättäisiin ensi vuonnakin 10 % eli lähes aiempien vuosien tahtiin, alijäämää kertyisi jo 12 000 mrd. ruplaa (5 % BKT:stä, Kuvio 2). Jos

samanaikaisesti tulot eivät kasvaisikaan, nousisi alijäämä jo lähes 18 000 mrd. ruplaan (8 % BKT:stä). Tämän kokoluokan alijäämien rahoittaminen voisi olla Venäjälle jo huomattavasti vaikeampaa.

Kuvio 2.

Venäjän valtiontalouden alijäämä voi kasvaa budjetoitua enemmän

Lähteet: CEIC, Venäjän finanssiministeriö, BOFIT.
© Suomen Pankki, 5.10.2026

Asiasanat

budjetti, Venäjä